

Văn hóa uống rượu” của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi
Thứ Ba, 13 Tháng 1 Năm 2009 11:31

Chén vui nhậu buổi hôm nay

Chén mừng xin đợi ngày rày năm sau.

(Nguyễn Du, Truyện Kiều)

Thức uống của người Việt mình chỉ có rượu và trà.

Ngày xưa các nhà Nho mời rượu nhau gọi là “Chén tề, chén thù”. Chủ rót rượu mời khách gọi là “tề”, khách đáp lại gọi là “thù”. Trong các cuộc vui có uống rượu, người xưa thường đợi chờ, bình thản, nên có câu “bầu rượu, túi thơ”.

Đưa chi chén rượu câu thơ

Thuộc lòng ngon ngọt, nếm cữ thơ p cao

(Nguyễn Trãi, Gia Huân ca)

Ngày xưa rượu được tiên dùng trong lễ nghi: vũ trụ bắt thành lễ. Trong đời thường, rượu trong tiệc tùng, ăn uống, bên bè gọi là nhậu. Người đàn ông Việt Nam xưa nay thích cho rượu Nam vũ trụ như khí vô phong, và làm người tự hào mình là đồ tề của Lưu Linh, một nhân vật văn học nổi tiếng vũ trụ lịch sử.

[Lưu Linh: Người đời Tồn (210-270), quê đất Bái (nay thuộc Tĩnh Châu, Giang Tô). Là một trong “Trúc Lâm thất hiền”: Kê Khang, Nguyễn Tồn, Sơn Đào, Hoàng Tú, Lưu Linh, Nguyễn Hàm, Vương Nhung.]

Cho nên nói không sai quá là rượu thuộc phạm trù văn hóa Việt Nam!

Việt Nam là dân tộc có truyền thống uống rượu. Người Việt Nam uống rượu khi ăn, mang ý nghĩa tiễn khách sinh hài hòa, thuận theo nguyên lý “âm dương phối trí” của Phong Đông.

Rượu Ta rượu Tây

Rượu ta - quýt tầu, là rượu tự酿, nấu bằng gạo/nếp thơm, đựng trong chai, đậy nút bằng lá chuối, bằng nút “cột bần”, không nhãn hiệu, không ghi nội sản xuất. Rượu tự酿 được chế thành theo phương pháp cách thức công trong dân gian có từ lâu đời rồi. Nên sách Lĩnh Nam trích Quái dị viết: “Dân ta lấy gạo làm rượu”; còn sách nhà Tống đi sâu qua nước ta và có nói rằng: “Lê Hoàn vua hát vua uống rượu...” (Lê Hoàn là người đánh thắng giặc Tống, lên làm vua tộc Lê Đại

Theo dòng lạch sông, rau quả ngon nổi tiếng của ta là rau quả làng Vân (Bắc Ninh), Nguyên Xá (Thái Bình), Trùng Xá (Hưng Yên), Nga Mi (Hà Tây), Quế Xá (Thanh Hóa), Bắc Hà (Lào Cai), Kê Diên (Quảng Trị), Phụng Hiệp (Cần Thơ), Gò Đen (Long An), Củ Chi Hóc Môn (Sài Gòn-Gia Định), vân vân. Theo Địa Nam Nhứt Thước Chín, rau quả Kim Long ở Hải Lăng, Quảng Trị ngon hơn hết.

[Tên gọi rêu đ trong Nam xu t x t chuy n ng i dân gi u rêu đ u đ i cây đ , s Tàu Cáo ph t. Cây đ là m t loài cây gi ng c năn, c lác, c tranh, lau s y... m c cao kh i đ u. Cây đ tên khoa h c *Saccharum spontaneum*, có thân c ng nh , lá dày c ng c t r t đau, m c thành b i hoang có t c đ m c r t nhanh, có nhi u đ ng b ng sông C u Long.]

Khi ngườ i Pháp m ̣ i đ ̣ n Vi ̣ t Nam, h ̣ c ̣ p phép cho dân n ̣ u r ̣ ̣ u c ̣ truy ̣ n, khu ̣ n khích ngườ i Vi ̣ t u ̣ ng r ̣ ̣ u đ ̣ thâu thu ̣ . Đ ̣ n khi các nhà máy s ̣ n xu ̣ t r ̣ ̣ u ra đ ̣ i, Pháp ra l ̣ nh c ̣ m dân n ̣ u r ̣ ̣ u, ng ̣ ng c ̣ p q ̣ y phép n ̣ u r ̣ ̣ u gia đình, thành l ̣ p t ̣ ch ̣ c q ̣ i là “Tàu cáo”, m ̣ t

loại thanh tra thu, chuyên đi bắt phạt dân uống rượu.

Nhà có môn bài bán rượu của công ty rượu Đông Dương (Société françaises des Distilleries de l'Indochine) treo bên trong cửa có hai chữ “RA” (Régie d'Acool - Sở rượu). Rượu của công ty rượu Đông Dương, dân mình gọi là rượu Phong-tên, bởi công ty do A.Fontaine thành lập năm 1901, rượu này uống bằng gáo búp lút hùn rượu ta, nhưng giá cao 16 xu mỗi chai so với rượu ta chỉ có 14 xu.

Người Pháp mang vào Việt Nam ngoài súng đạn, còn có rượu chất.

Nhiều người mình bắt chước cách uống rượu Tây. Như rót rượu vào ly phải 1/2-2/3 ly để giữ được hương thơm của rượu, như khi uống rượu khai vị và rượu tráng miệng chỉ nên dùng vài ngụm vừa phải, vân vân.

Người Việt cũng học nguyên tắc dùng rượu Tây là “rượu nào thức ăn nấy”.

Như :

Rượu chất đặc : uống buổi tối thì uống là rượu nguyên chất không pha, đôi khi hơi chất, dùng cho những bữa tiệc thịnh soạn hoặc với những thức ăn như thịt bò, thịt heo, thịt rừng, vịt, ngỗng và mì xào.

- Rượu chất trắng: như hến và có vị thơm, có thể dùng nguyên chất, với chất hoặc ngọt và rất thơm. Nên dùng rượu chất màu trắng với các loại thức ăn như : gà ta, gà tây, cá, tôm cua sò, thịt jambon và thịt bê.

- Rượu hồng: như thịt hến rượu đỏ, có thể dùng nguyên chất hoặc pha ngọt. Những rượu này dùng với jambon, gà nướng, tôm sò cua, thức ăn nhanh và những món ăn buffet.

Văn hóa uống rượu” của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi

Thứ Ba, 13 Tháng 1 Năm 2009 11:31

- Rượu khai vị : dùng như rượu cocktail hoặc dùng trà hoặc bia ăn để làm tăng thêm sự ngon miệng. Rượu cocktail như thong được làm từ trái cây.

- Rượu tráng miệng: dùng sau bia ăn là món ngon và ngọt hơn rượu dùng trong bia chảnh. Có thể chỉ dùng rượu này không hoặc dùng thêm với trái cây, bánh nướng, phô-mai tráng miệng, bánh cake hoặc bánh quy.

Lời chúc rượu

Việt Nam mình là dân tộc có truyền thống uống rượu như người có rất ít “lời như người chúc rượu” như các nước Tây Phương!

Lời chúc rượu theo tiếng Anh là toast, là như người nói trước khi chạm ly và uống rượu trong như người đập ly, như người cuốc gập gù chảnh thức cũng như trong như người vui trong đời sống thong.

Trong các buổi tiệc đón, chiêu đãi chảnh thức, lời chúc thong được nói sau khi đã dùng món tráng miệng, thong là khoảng 10-15 phút sau khi buổi tiệc bắt đầu. Thong thì chỉ nâng ly chứ không chạm. Nếu chạm ly thì đàn ông luôn để ly của mình thấp hơn ly của phụ nữ. Trong khi nghe lời chúc thì không nên nói chuyện, không rót rượu. Người nói lời chúc thong là đứng, tất cả mọi người giơ ly rượu trong tay và cũng thong là đứng.

Phụ nữ, nếu không phải là cô dâu, thì thong là tiếp nhận lời chúc bằng cách mỉm cười, ngẩng và đôi mắt nhìn xuống trong khi tất cả đều đứng. Phụ nữ giơ ly rượu trong tay mình và chạm uống, nếu tất cả chạm uống hết. Làm ngược lại sẽ được coi là người không khiêm tốn, không biết cách uống rượu!

Như người lời chúc rượu quan trọng phải hiểu rằng với như người nhận vật quan trọng. Thông thong là uống hết 100 phần trăm. Trong như người buổi tiệc long trọng, đôi khi người ta uống xong, ném ly vào đất hoặc ném xuống sàn nhà.

Văn hóa uống rượu” của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trữ Văn Chi

Thứ Ba, 13 Tháng 1 Năm 2009 11:31

Nói chung, tåchåi uång råu đåchåu cho ai đåy, đåc hiåu là thiåu tôn trång đåi våi ngåi đå. Nåu måt ngåi không thåuång đåc thì cũng nên làm ra vånhå mình đang uång. Nåu nâng ly nåc lå thì không đåc nói låi chåu.

Chåu råu tiång Anh: Cheers!

Tiång Pháp: Santé!

Nåu nói tiång Viåt thì thång ngåi ta nói: Chåu såc khåe! Bình dân thì nói trăm phån trăm. Vô! Vô!...

Tåđåu mà có låi chåu råu?

Låi chåu råu có tåthåi Hy Låp cåđåi. Thuåđångåi ta quan niåm rång ăn uång-måthåc bao gåm cångåquan là thågiåc, xúc giåc, vågiåc, khåu giåc và thånh giåc. Thông thång khi ta uång råu thì MåU råu måt đånhån, MåI råu måi đångåi, Våråu låi đånåm, bàn tay Råly råu... nhång THANH råu tai chåa nghe.

Thå là cån phåi chåm ly/cåc đåråu phát ra âm thanh cåa nó. Ngåi ta còn nói rång cùng måt cái ly, nhång våi nhång loåi råu khác nhau, khi chåm ly ta sånghe ra nhång “tiång råu nói” khác nhau! Không biåt đång våy không?

Ngày nay, nhång låi chåu råu không quá ålåch thiåp, cao kånhångåi xåa nåa, mà thång là ngån gån hån, hoåc là vui nhån nhiåu hån. Trong nhång cuåc vui, ngåi nói låi chåu råu có thå là đåc måt câu thå, måt câu danh ngôn hoåc là kåmåt câu chuyån vui, måt tình huång vui nhån nào đåy đå làm cái cåbåt vào låi chåu. Nói chung, tính chåt nghiêm túc hay vui nhån cåa låi chåu phåthuåc vào tình huång cåa cuåc vui và đåi tång mà låi chåu hång đån.

Viåt Nam là dân tåc có truyån thång uång råu lâu đåi. Nhång chúng ta không phåi là dân tåc có truyån thång nói låi chåu råu nhå Tây Phång. Dåu våy tåxåa xåa ngåi Viåt đå có câu

Văn hóa uống rượu” của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trán Văn Chi
Thứ Ba, 13 Tháng 1 Năm 2009 11:31

“Chén tác, chén thù”. Chá chúc khách gái là “tác”, khách chúc đáp lá gái là “thù”.

Ngày nay háu nhá tác từng nào ngái Viát mình cũng đáu có dùng ráu. Khi chúc nhau ngái mình nói: Chúc sác kháe!

Ngái mián Nam thì tháng nói “Trăm phán trăm”. Hoác váa nâng ly váa nói: Vô! Vô!... Cung cách uáng ráu kiáu náy đác cá nác háng áng làm theo.